

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»
Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури і спорту

І.М. Іванишин, Б.М. Мицкан

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА МАГІСТРІВ

**Спеціальності 014 Середня освіта (фізична
культура)**

ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Івано-Франківськ – 2017

УДК 378.091.12:005.963.5].016:378.125(073)
ББК 74е.р30-266.5
С 22

*Схвалено вченою радою факультету фізичного виховання і спорту
(протокол № 13 від 27 квітня 2016 р.)*

Іванишин І.М., Мицкан Б.М. Науково-дослідна практика :
програма і методичні рекомендації / І.М. Іванишин, Б.М. Мицкан. –
Івано-Франківськ. : Плай, 2016. – 40 с.

Науково-дослідна практика є складовою частиною освітньо-професійної програми підготовки магістрів. У програмі і методичних рекомендаціях розглядаються загальні положення проведення науково-дослідної практики, вибір бази практики, питання організації і змісту практики та підведення її підсумків.

Програма і методичні рекомендації логічно структуровані, що дозволить керівникам практики чітко планувати та регламентувати діяльність студентів і керівників під час практики та окреслити її головні результати. Вони сприятимуть плановому, поетапному набуттю студентами практичних професійних навичок і застосування набутих теоретичних знань у науково-дослідній діяльності.

Методичні рекомендації можуть бути корисними науково-педагогічним і педагогічним працівникам, магістрам, студентам освітніх спеціальностей, усім, хто цікавиться проблемами організації та проведення науково-дослідної практики.

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2016
© Іванишин І.М., Мицкан Б.М., 2016

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Програма науково-дослідної практики	6
1.1. Пояснювальна записка	6
1.2. Мета та завдання науково-дослідної практики	7
1.3. Види та терміни проходження практики	8
1.4. Бази проведення практик	9
1.5. Організація практики	10
1.6. Зміст практики	11
1.7. Форми звітності студента про практику	13
1.8. Норми оцінювання роботи студентів під час практики	14
1.9. Рекомендована література	16
Рекомендована література	28
Додатки	30
<i>Додаток 1. Щоденник науково-дослідної практики</i>	31
<i>Додаток 2. Індивідуальний графік проходження науково-дослідної практики</i>	44
<i>Додаток 3. Зразок титульної сторінки звіту про проходження науково-дослідної практики</i>	45

ВСТУП

Виробничі практики студентів – важливі етапи процесу практичної підготовки майбутніх фахівців у вищій школі. Практика студентів є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки магістрів денної і заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» та здійснюється відповідно до навчального плану.

Науково-дослідна практика магістрів є обов’язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістра зі спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» та має на меті набуття студентом професійних навичок і вмінь здійснення самостійної науково-дослідної діяльності. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, одержаних студентами під час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь у процесі професійної діяльності, розвиток у студентів здатності компетентного прийняття рішень у виробничих ситуаціях, оволодіння сучасними методами та формами науково-дослідної діяльності.

Головним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системності, безперервності, послідовності навчання студентів, є програма науково-дослідної практики. Основна мета програми полягає у чіткому плануванні та регламентуванні діяльності студентів і керівників під час практики та окреслення її головних результатів.

Програма виробничої науково-дослідної практики передбачає планове, поетапне набуття студентами практичних професійних навичок і застосування набутих теоретичних знань із дисципліни «Методологія наукових досліджень у фізичній культурі» в реальних умовах. Програма містить зміст, цілі і завдання науково-дослідної практики, види і терміни проходження практики, бази проходження практики, організацію практики, форми звітності студента про практику, норми оцінювання роботи студентів під час практики.

У методичних рекомендаціях розглядаються загальні положення проведення науково-дослідної практики, вибір бази проведення практики, питання організації і проведення практики, зміст практики та підведення підсумків науково-дослідної практики студентів факультету фізичного виховання і спорту.

Програма і методичні рекомендації «Науково-дослідна практика» можуть бути корисними науково-педагогічним і педагогічним працівникам, магістрам, студентам педагогічних спеціальностей, усім, хто цікавиться проблемами організації та проведення науково-дослідної практики.

ПРОГРАМА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

1 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма науково-дослідної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»; спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)». Науково-дослідна практика – вид навчальної роботи, який спрямований на поглиблення та закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих магістрами у процесі навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок за обраною магістерською програмою. Виконання магістрантами науково-дослідних завдань у період практики повинно ґрунтуватися на розумінні загальної логіки дослідницької роботи і застосуванні інструментарію, який прийнятий у сучасних наукових дослідженнях. Зазначена практика для магістрів є однією із форм професійного навчання у вищій школі і становленні їх як професіоналів-дослідників.

Предметом є науково-дослідна робота як специфічний вид науково-практичної діяльності в галузі науки й освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: науково-дослідна робота тісно пов'язана із вивченням психології, педагогіки, соціології та спеціальних методик, методології та методики наукових досліджень, проходження науково-педагогічної практики на основі міжпредметних зв'язків тощо. Науково-дослідна робота магістрів ґрунтується на дотриманні принципів доступності, науковості та послідовності, а саме на знаннях, уміннях та навичках отриманих при вивченні вступу до спеціальності, загальної психології, педагогіки, теорії та методики за професійним спрямуванням, методології та методики науково-педагогічних досліджень тощо. Науково-дослідна практика магістрів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістра з відповідної спеціальності і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-дослідної роботи.

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Головна мета науково-дослідної практики магістрів – підготування глибоко мислячого спеціаліста, який володіє основами теорії науки і творчої діяльності, практичними навичками збору, оброблення та аналізу даних, результатів наукових експериментів, здатного генерувати ідеї, володіти нахилами і здібностями до наукових повідомлень і прогнозів.

Цілі науково-дослідної практики магістрів:

- формування і розвиток професійних знань у галузі фізичного виховання, закріплення набутих теоретичних знань із дисциплін магістерської програми;
- оволодіння необхідними професійними компетенціями за обраним напрямом спеціальної підготовки;
- збір фактичного матеріалу для якісного підготування випускної магістерської роботи.

Основними завданнями науково-дослідної практики є:

- оволодіння сучасною методологією наукового дослідження;
- закріплення знань, умінь і навичок, здобутих у процесі вивчення дисциплін за магістерською програмою;
- оволодіння сучасними методами збирання, аналізу та оброблення наукової інформації;
- оволодіння вміннями викладати здобуті результати у вигляді звітів, публікацій, доповідей;
- формування уявлень про сучасні інформаційні технології наукової інформації;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення, сприяння активізації науково-дослідної діяльності магістрантів.

Компетентності студента, які формуються під час проходження науково-дослідної практики

Процес проходження практики спрямовується на формування таких **компетентностей**:

- здатність розуміти сутність поняття «наукове дослідження», знання його основних складових і характеристик;
- здатність володіти знаннями з методології та методики проведення науково-педагогічних досліджень;
- здібність проводити процедуру науково-педагогічного дослідження;
- здатність формулювати тему наукового дослідження та розробляти план його реалізації;
- здібність відбирати та аналізувати необхідну інформацію для наукового дослідження;
- здібність формулювати мету, завдання та гіпотезу наукового дослідження;
- здатність планувати та проводити емпіричні дослідження;
- здібність порівнювати отримані результати дослідження із теоретичним обґрунтуванням проблеми;
- здібність формулювати висновки наукового дослідження;
- здатність складати звіти і доповіді наукового дослідження та публічно презентувати його результати.

Основні результати навчання студента, які формуються під час проходження науково-дослідної практики

Магістри, які пройшли практику, повинні знати:

- наукознавчі та методологічні основи наукових досліджень;
- теоретичні основи, які стосуються обраної наукової проблеми;
- основні принципи роботи з емпіричною базою дослідження;
- головні поняття обраної наукової проблеми в галузі дорадництва та різні підходи науковців до її розгляду;
- види інформаційного забезпечення та джерела наукової інформації;
- методи дослідження, їх переваги та недоліки
- вимоги до оформлення результатів науково-дослідної роботи;
- етичні та правові основи наукової діяльності. 21

Магістри, які пройшли практику, повинні уміти:

- застосовувати понятійний апарат методології наукових досліджень;
- формулювати мету, завдання і гіпотезу наукового дослідження;
- складати план дослідження з проблем магістерського дослідження;
- ставити мету і завдання емпіричного дослідження;
- визначати об'єкт і предмет дослідження;
- обирати необхідні методи і методики дослідження;
- проводити емпіричне дослідження за обраними методиками;
- порівнювати одержані результати дослідження із теоретичним обґрунтуванням наукової проблеми;
- опрацьовувати, аналізувати та інтерпретувати наукові результати дослідження;
- вести щоденник практики (Додаток 1);
- репрезентувати підсумки роботи у вигляді звітів, рефератів, статей, доповідей, презентацій.

По закінченні практики магістри повинні володіти:

- прийомами організації науково-дослідної роботи;
- методами проведення наукового дослідження;
- етикою та культурою науково-дослідної діяльності.

Науково-дослідна практика повинна відповідати напряму підготовки студентів магістратури. Під час такої практики студенти мають змогу використати різні методи наукових досліджень та отримати необхідні результати наукових розвідок для своєї творчої наукової діяльності. Одержані результати підсилять значущість висновків та якість написання магістерської роботи студентом.

3 ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК

Відповідно до обсягу програми підготовки (кількості кредитів ECTS) та нормативному терміну навчання магістра за спеціальністю 014 «Середня освіта (фізична культура)» (1,5 роки), затверджено графік навчального процесу. Згідно графіка навчального процесу науково-дослідна практика проводиться у першому–третьому семестрах впродовж шести тижнів. Конкретний час проведення практики визначається наказом по Університету. На проходження науково-дослідної практики магістрам відводиться 450 годин / 15 кредитів ECTS.

4 БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Науково-дослідна практика організовується кафедрою теорії та методики фізичної культури і спорту Університету. Завідувач кафедри призначає відповідального за науково-дослідну практику на кафедрі.

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента кафедра призначає наукового керівника з числа викладачів з науковим ступенем доктора або кандидата наук, який, як правило, поєднує ці обов'язки з обов'язками наукового керівника кваліфікаційної роботи студента.

Практика проходить на кафедрах факультету фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та кафедрах фізичного виховання інших вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації м. Івано-Франківська.

Студенти з дозволу кафедри можуть самостійно обирати для себе місце проходження практики. Побаження студента повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти цю особу для проходження науково-дослідної практики.

Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до подання проекту наказу про проходження практики. Рішення про можливість зміни бази практики приймає завідувач кафедри.

Самостійно змінювати місце практики студент не має права. У разі самостійної зміни місця практики, нез'явлення до місця практики без поважних причин вважають, що студент не виконав навчального навантаження і може бути відрахований з Університету.

На практиці магістри знайомляться з тематикою наукових досліджень кафедр, тематикою кандидатських і докторських дисертацій; процесом підготовки до видання збірок наукових праць і часописів; вивчають інформаційні ресурси наукових бібліотек з метою їх використання під час написання магістерської кваліфікаційної роботи та подальшої наукової діяльності.

5 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика для студентів магістратури за спеціальністю 014 «Середня освіта (фізична культура)» проводиться згідно з навчальним планом для денної та заочної форм навчання. Програма науково-дослідної практики передбачає виконання поставлених завдань практики. Кожен студент повинен отримати конкретні наукові результати з обраної наукової проблеми, що будуть відображені у формулюванні теми випускної кваліфікаційної роботи магістра.

Програма науково-дослідної практики студентів магістратури складається з наступних частин:

- формування індивідуального графіку проходження науково-дослідної практики;
- складання бібліографії джерел з теми магістерської роботи;
- написання оглядового реферату з теоретичної частини магістерської роботи;
- участь у науково-дослідній роботі кафедри або лабораторії (допомога у підготовці до видання збірників наукових праць, підготовці і проведенні наукових конференцій тощо);
- участь у науково-практичних конференціях;
- написання статті або тез з теми магістерської роботи (дисертації);
- виконання індивідуального завдання;
- оформлення звіту про проходження науково-дослідної практики і його захист.

Викладач кафедри забезпечує науково-методичне керівництво у процесі проходження практики і контроль за виконанням плану, перевіряє і оцінює кінцеві результати на підставі характеристики і звіту, які представлені студентом після завершення роботи.

Студент, прибувши до навчального закладу (лабораторії) – бази практики, повинен подати керівникові практики щоденник, пройти інструктаж з правил внутрішнього розпорядку закладу, техніки безпеки, уточнити план проходження практики, отримати завдання для проведення науково-дослідної роботи.

Під час проходження практики студент зобов'язаний:

- суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу (лабораторії) – бази практики, студент може бути відсутнім лише з дозволу керівників практики;
- сумлінно виконувати завдання практики, передбачені програмою;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність;
- систематично вносити записи до щоденника з практики та своєчасно подавати на перевірку необхідну документацію.

Наприкінці практики студент звітує про виконання програми науково-дослідної практики на засіданні кафедри (лабораторії) – бази практики й подає до фахової кафедри необхідну звітну документацію.

Підсумки науково-дослідної практики підбиваються на підсумковій студентській конференції факультету. Оцінювання результатів практики враховується під час призначення стипендії та захисту магістерської роботи.

6 ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст науково-дослідної практики визначається загальною концепцією магістерської підготовки за спеціальністю 014 «Середня освіта (фізична культура)». Він включає в себе освітньо-виховну, освітньо-пізнавальну, практичну і дослідницьку діяльність магістрантів і передбачає системне бачення проблеми з теми магістерської роботи, а також формування необхідних дослідницьких компетенцій майбутнього консультанта-дорадника, методиста, викладача.

Під час науково-дослідної практики магістри беруть участь у різних видах наукової, науково-педагогічної або організаційної роботи базових ВНЗ або лабораторій. При цьому магістри:

- вивчають головні наукові завдання за напрямом робіт ВНЗ або лабораторій; інноваційні підходи, які реалізуються у практичній діяльності;
- відпрацьовують практичні навички з творчої реалізації поставлених завдань дослідження;
 - практично оволодівають методами досліджень;
 - реалізують на практиці творчий підхід до методів дослідження;
 - опрацьовують результати дослідження НДР, проводять їх аналіз та інтерпретацію;
- здійснюють практичну перевірку своєї готовності до інноваційної діяльності у галузі освіти і науки;
- здійснюють систематизацію теоретичних знань для якісного виконання поставленої у темі випускної роботи освітнього рівня «магістр» науково-практичної задачі;
- вивчають і узагальнюють літературні джерела за темою випускної роботи освітнього рівня «магістр»;
- розробляють анкети для проведення експериментального дослідження з теми магістерської роботи;
- виконують індивідуальні науково-практичні завдання, критично осмислюють теоретичну базу з метою якісного виконання випускної кваліфікаційної роботи та її захисту;
 - здійснюють підготовку наукової статті до друку;
 - готують доповіді і виступи на семінарах, симпозіумах, звітних наукових і наукових конференціях тощо.

Програма науково-дослідної практики конкретизується і доповнюється для кожного магістранта залежно від специфіки і характеристики виконуваної роботи.

7 ФОРМИ ЗВІТНОСТІ СТУДЕНТА ПРО ПРАКТИКУ

Науково-дослідна практика вважається завершеною за умови виконання студентами всіх вимог програми практики.

Виконання практики завершується підготовкою та захистом звіту про практику. Матеріали до звіту готують щоденно, а його безпосереднє оформлення здійснюють протягом останнього тижня практики. Обсяг основної частини звіту (без титульної сторінки та додатків) повинен сягати 5–10 сторінок.

Студенти готують звіт про практику засобами текстового редактора Word і друкують його на стандартних аркушах формату A4 (210×297 мм). Оформлення звіту здійснюють згідно з ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки». Розміри полів: верхнє, лівє та нижнє – 2,0 см, праве – 1,0 см. Надрукована сторінка не повинна перевищувати 40 рядків. Нумерують сторінки вгорі справа без крапки з використанням арабських цифр.

Відповідно до зазначеного стандарту рекомендовано такі налаштування для текстового редактора WORD. Шаблон – нормальний (Normal). Основний текст набирають шрифтом (Times New Roman) нормального накреслення (Normal) розміром 12 pt з міжрядковим інтервалом 1,5 або розміром 14 pt з міжрядковим інтервалом 1,0.

Додатки можуть містити зразки листів-направлень на практику та зразки звітних документів: щоденник, титульну сторінку звіту, графік відвідування баз практики відповідальними особами тощо.

Достовірність викладеної у звіті інформації засвідчується підписом керівника практики від організації та скріплюється печаткою організації.

Прошитий або скріплений скобами звіт та щоденник про практику (з відгуком керівника практики від організації) протягом 3-х днів після завершення практики здають керівникові практики від кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, який перевіряє правильність оформлення, підписує і передає на кафедру.

Для проведення захисту практики на засіданні кафедри педагогічної творчості затверджують комісію у складі не менше 3-х викладачів кафедри. Захист практики проводиться протягом перших десяти днів семестру, який починається після закінчення практики. Підведення підсумків практики здійснюється шляхом індивідуального захисту практики кожним студентом. Під час захисту студент розповідає комісії про проходження практики, формулює завдання практики і пояснює їхнє виконання; інтерпретує отримані результати, відстоює обрану ним методику виконання завдань.

За результатами захисту виставляють оцінку, яку заносять до залікової відомості і залікової книжки студента за підписом керівника практики від кафедри.

8 НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Процес оцінювання знань студентів передбачає:

- перевірку керівниками практики звіту з практики та написання відгуку;

- захист звіту студентом перед комісією.

Під час захисту оцінюються:

- повнота виконання програми практики та індивідуального завдання;

- відповіді студента на поставлені запитання.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, отримав негативний відгук на засіданні кафедри (лабораторії) про виконану роботу або не набрав достатньої кількості балів, рішенням вченої ради Інституту може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених фаховою кафедрою. Студент, який востаннє отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

Підсумки проведення кожної практики обговорюються на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, а загальні підсумки практики підбиваються на засіданні вченої ради факультету фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посібник / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.

2. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Словенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посібник / В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. – Київ : Лібра, 2004. – 344 с.

3. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 7-ме вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2011. – 310 с.

4. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації [Текст]: навчальний посібник / за наук. ред. Пасічник В.В. та інш. – Рек.МОН. – Львів: "Новий Світ-2000", 2010. – 282 с.

5. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навч. посіб. / Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. – К.: Професіонал, 2006. – 208 с.

6. Палеха Юрій Іванович, Леміш Н.О. Основи науково-дослідної роботи [Текст]: навч. посібник. – Рек. МОН. – К.: Ліра-К, 2013. – 336 с.

Додаткова:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.

2. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.

3. Краєвський В. В. Методологія наукового дослідження: посібник для студентів та аспірантів гуманітарних університетів / В. В. Краєвський. – СПб.: СПб. ГУП, 2001. – 144 с.

4. Основи наукових досліджень: навч. посібник для студентів економічних спеціальностей / за ред. В.С. Марцина. – Л. : Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.

5. Пащенко В. М. Методологія та методи наукових досліджень : навч. посібник / В. М. Пащенко. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2010. – 232 с.